

МЕТОДОЛОГІЯ ТА ПРИНЦИПИ ВИКЛАДАННЯ НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ «ТРАНСПОРТНЕ ПРАВО»

*Л.В. Леонтєва, канд. юрид. наук, доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

Важливим кроком для удосконалення всієї системи ступеневої освіти в транспортних вишах, особливо інженерно-економічної вищої її ланки в Україні, є запровадження поряд з гуманітарно-правовими загальноосвітніми курсами підготовки ще й навчально-прикладних правових дисциплін. Особлива роль у цьому належить застосуванню інноваційних технологій в освіті.

Навчальна дисциплін, що побудовані на визнаних у галузі освіти, з однієї сторони, та у господарській практиці методологій, з іншої, належить і курс «Транспортне право України».

Дана навчальна дисципліна є теоретичною основою сукупності знань, вмінь та навичок, якими оволодіває майбутній фахівець щодо нормативно правового регулювання діяльності транспортних підприємств, оскільки його нормами регулюються міжнародні відносини в сфері транспортних відносин.

Метою викладання дисципліни є вивчення системи транспортного права України; особливостей правового регулювання та взаємодії авіатранспорту, що дасть можливість студентам отримати більш ґрунтовні теоретичні знання та практичні навички застосування норм права; підвищення рівня правової культури і правосвідомості у студентів й неухильне дотримання студентами вимог закону та кваліфікованого його застосування; здобування вмінь і навичок з використання транспортного законодавства в практичній роботі.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є: загальний аналіз питань уніфікації національного та міжнародного законодавства, вивчення міжнародно-правових актів, які регулюють транспортні правовідносини, а також механізм врегулювання спорів, що виникають в цій сфері.

У результаті вивчення даної навчальної дисципліни студент повинен:

Знати:

- роль і значення авіаційного транспорту в інфраструктурі України;
- систему, функції та принципи транспортного права;
- сутність транспортно-правових норм;
- джерела транспортного права;
- організаційно-правові основи діяльності авіаційного транспорту в Україні;
- особливості правового регулювання статусу суб'єктів транспортних відносин;
- процес досудового врегулювання і судового розв'язання господарських спорів у сфері надання авіаційних транспортних послуг.

Уміти:

- тлумачити норми транспортного права, застосовувати їх у розв'язанні конкретних практичних завдань;
- вступати у відносини з юридичними і фізичними особами при укладанні, виконанні та розірванні транспортних договорів.

Концептуальне обґрунтування типової навчальної програми з цієї дисципліни має бути засноване на таких основних принципах: відповідності стану законодавчого поля взагалі (цивільне, трудове, екологічне, кримінальне, адміністративне тощо), а також транспортного права і його інституційної (видової) канви; співвідносності організаційно-технологічних схем функціонування єдиної транспортної системи взагалі (наземні, водні, повітряні види сполучень) та соціально-економічних показників розвитку суспільних відносин, як ось, наприклад, рівні забезпечення клієнтури транспорту (пасажирів, вантажотримачів, поштові власники тощо), стан матеріально-технічної бази транспортної інфраструктури тощо; – уніфікації внутрішніх юридичних норм до міжнародних стандартів, правових інститутів, наукового визначення понять, що стосуються юридичної відповідальності, оцінки, вимірів ознак якості, методів добросовісної конкуренції, соціальної відповідальності, характеру судово-господарської практики, ділових звичаїв, договірно-правової діяльності, трудових відносин і трудової дисципліни на транспорті тощо; застосування методу міждисциплінарної артикуляції правових понять та визначень з метою кореляції та оптимізації підходів до вирішення існуючих прогалин, протиріч і навіть юридичних колізій у чинному законодавстві стосовно особливостей функціонування та ролі того чи іншого виду транспорту у суспільстві.

І якщо про проблеми викладання навчальних курсів підприємницької та іншої спрямованості сказано не мало, то саме про вищезазначену дисципліну коментарі практично відсутні. Проблемою

залишається також і те, що більш, так би мовити, традиційні, навчальні курси: «Правознавство», «Комерційне право», «Фінансове право», «Банківське право» тощо, ґрунтуються виключно на базі чинного національного законодавства. При цьому, чомусь менша увага звертається на досвід, наприклад, застосування міжнародного транспортного права. За таких умов стає зрозуміло, що на сучасному етапі розвитку державотворення, демократизації суспільства та реформування економіки законодавча база перманентно поновлюється. У свою чергу це призводить до постійного внесення змін та доповнень до чинного законодавства України, знову ж таки, наприклад, про транспорт, а освітянське їхнє відображення у програмах підготовки студентів не завжди встигає за цими процесами. Відсутність законотворчої стабільності негативно впливає й на рівень підготовки фахівців у вишах. Цей висновок стосується навчання спеціалістів з управління та транспортних технологій, оскільки типові навчальні програми з цього фаху, окрім законів, у більшій мірі, базуються саме на підзаконних актах та нормативних документах Міністерства транспорту України.

У зв'язку з таким прикладним характером цієї дисципліни, подається її сутність, національні особливості та правова основа, як і деякі аспекти визначень показників економічної ефективності, якості, безпеки та стандартів транспортного обслуговування. Це має зводитись до методів доведення до студентів під час аудиторних занять особливостей оцінки діяльності транспортного комплексу і його підсистем стандартам та відхилення, що зустрічаються у практиці їх функціонування. Майбутні фахівці з вищою освітою повинні уміти визначити свою роль, як транспортного менеджера, застосувати співвимірні методики прийняття рішень за умов настання відхилень від прийнятих стандартів організації надання послуг клієнтурі транспорту.

Вважаючи, що навчальна дисципліна, яка призначена не тільки і не стільки для того, щоб з'ясувати певні науково-теоретичні істини, бо ж відповідальність конституційно ґрунтується виключно на чинних законодавчих нормах, а тому вона по своїй природі є конкретизованою, маємо намагатися сформувати у студентів конкретні професійні навички щодо співставлення фактичних правопорушень чинним законодавчим нормам та розуміння майбутньої їхньої ролі, як спеціалістів управлінського профілю у поширенні ефективних процесів впливу на порушників у сфері відповідальності транспортних підприємств.

ОПТИМІЗАЦІЯ ПРОЦЕСУ ВИВЧЕННЯ МЕНЕДЖМЕНТУ

О.Ю. Лінькова, канд. екон. наук, доцент

Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»

Менеджмент як сфера людської діяльності організує різні види зайнятості щодо забезпечення людей всім необхідним для підтримки життя. З стрімким розвитком технологій та інформатизацією суспільства швидко змінюються вимоги до системи підготовки менеджерів.

Вченими Н.П. Хвесеня, М.В. Сакович досліджено розвиток викладення економічних дисциплін [1, с. 73]. П.І. Підкасистий систематизує психолого-дидактичні особливості навчання [2, с. 104]. В.М. Рогинський вивчає основи педагогічної праці [3, с. 57]. І.К. Адієс систематизує зміст управління [4, с. 254]. Г.С. Нікіфорова відокремлює психологічні аспекти менеджменту [5, с. 317]. Не дивлячись на популярність дослідження процесу навчання, залишаються не вирішеними питання оптимізація навчального процесу з менеджменту.

Мета дослідження – систематизація особливостей навчального процесу з напрямку «Менеджмент».

Постановка завдання. Дослідження особливостей вивчення менеджменту та виділення напрямків його оптимізації.

Основні елементи пізнавального процесу:

- чуттєве пізнання (відчуття, сприйняття, уява) – створення образів предметів та явищ;
- раціональне пізнання (діяльність мислення: абстрактне (узагальнене відображення дійсності), логічне (послідовне виявлення логічних помилок).

Структурні елементи пізнання: розуміння (пояснення сутності об'єкта); судження; умовивід.

Призначення учбової діяльності за напрямом «Менеджмент»:

- засвоєння накопичених знань, досвіду з менеджменту;
- удосконалення знань, вмінь, навичок з менеджменту.

Сократ зазначав: народження думки учня залежить від організованого вчителем діалогу.

Завдання вчителя: конструювання освітніх технологій; удосконалення систем діагностики.